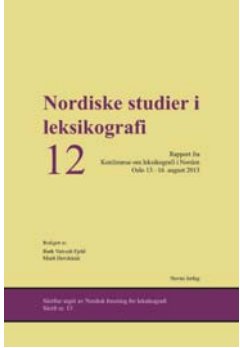

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Lemman och ekvivalenter i nya roller – en reviderad ordbokstypologi	
Forfatter:	Anna Helga Hannesdóttir	
Kilde:	Nordiske Studier i Leksikografi 12, 2013, s. 193-211 Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for leksikografi 2014

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Lemman och ekvivalenter i nya roller – en reviderad ordbokstypologi

Anna Helga Hannesdóttir

The source language–target language dichotomy is not valid in the electronic dictionary, where information units in the target language are just as accessible as units in the source language. In this article, the consequences of multiple access in bilingual lexicography and its implications for dictionary typology are discussed. Focus lies on the representation of the target language vocabulary – more precisely on the coverage of the Swedish target language in the online Icelandic–Swedish *Islex* dictionary. The equivalent lacunas observed are partly due to discrepancies in the lexical structure of the languages involved, partly to the outdated role played by Swedish as target language in the dictionary.

1. Bakgrund

Ordbokens underhållningsvärde är underskattat. Ett undantag i det sammanhanget utgör dr Johnsons *A Dictionary of the English Language* (1755). Den och dess upphovsman spelar en viktig roll i ett avsnitt av den brittiska TV-serien *The Black Adder*. Det är ordbokens ordförråd som står för de komiska

effekterna, eller snarare lexikografens bryderi när han konfronteras med det ena påhittade ordet efter det andra som uppenbarligen saknas i hans ordbok. När han till slut konstaterar att han faktiskt har missat ordet *sausage* bryter han mer eller mindre ihop. Hela scenen är ganska bisarr.

Även om dr Johnsons förtvivlan nog överdrevs är det försmädligt att konstatera att ord som borde ha behandlats i ordboken faktiskt saknas. Lemmalakuner hör emellertid till lexikografin, ingen ordbok omfattar hela ordförrådet. Vissa ord bedöms av lexikografen som för triviala, speciella eller marginella för att beredas plats i ordboken, andra förbises. I den färdiga ordboken lyser de hur som helst med sin frånvaro. Så har det alltid varit.

*

I det följande diskuteras de teoretiska och metodiska konsekvenserna för den tvåspråkiga lexikografen av de utökade sökmöjligheter och den åtkomlighet som den elektroniska ordboken erbjuder. Relationen mellan källspråk och målspråk har förändrats och kategorier som bruksexempel, idiom och kollokationer kan utnyttjas i nya funktioner. Problemet illustreras i en liten undersökning av täckningsgraden av en avgränsad lexikalisk subgrupp inom det svenska ordförråd som finns som sökbara enheter i den isländsk-svenska nätordboken i *Islex*.

2. Källspråk och målspråk

I den elektroniska ordboken är det inte nödvändigtvis bara lemmarna som är sökbara och som därmed bildar ingångar i ordbokstexten. Störst konsekvenser får denna sökbarhet för den tvåspråkiga lexikografin. Nu kan inte bara lemmat utan även ekvivalenten bilda en ingång i ordbokstexten. Den tvåspråkiga ordboken kan göras såväl bidirektionell och bifunktionell som biskopal. Bidirektionella och bifunktionella ordböcker, dvs. ordböcker som är avsedda både för källspråkstalare och målspråkstalare och både för källspråkstales produktion på målspråket och målspråkstales avkodning av källspråket (figur 1), är långt ifrån ovanliga – särskilt mellan marknadsmässigt små språk som de nordiska. Dessutom är de som regel avsedda att tjäna som hjälpmedel vid all typ av avkodning och produktion, dvs. även vid all slags översättning av text.

Funktion	Källspråk		Målspråk
produktion:	L1	>	L2
avkodning:	L2	>	L1

Figur 1: Den konventionella tvåspråkiga ordbokens språk och dess funktioner i relation till källspråkstalare (L1) och målspråkstalare (L2).

I biskopala ordböcker, dvs. ordböcker «der hvert av språkene er både kildespråk og målspråk» (NLO 1997:86), vanligen ordnade i två separata delar, har emellertid en strikt rollfördelning rätt mellan de båda språken, eftersom «oavsett om ordboken är mono- eller bidirektionell, går den ju i enbart en språkriktning, från ett källspråk till ett målspråk» (Svensén 2004:37, not).

3. Primärspråk och sekundärspråk?

De kriterier som ligger till grund för den av Kromann et al. etablerade typologin över tvåspråkiga ordböcker räcker inte längre till (Kromann et al. 1984 passim). I och med att målspråksenheterna blir åtkomliga framstår främst uppdelningen i källspråk och målspråk som en svaghet. Dikotomin källspråk–målspråk är relevant enbart i den tryckta, monodirektionella ordboken, där lemmat utgör den enda ingången i artikeltexten. Inom den elektroniska lexikografen är det rimligare att tala om *sekundärspråk* än *målspråk*. Skillnaden mellan målspråk och sekundärspråk ligger dels i deras respektive åtkomlighet, dels i deras relation till källspråket. Målspråksenheten är inte sökbar och dess förekomst i ordboken motiveras helt och hållet av att den aktualiseras av en källspråksenhet. Sekundärspråkets enheter är däremot sökbara och de utgör i sig en avgränsad delmängd av sekundärspråkets totala ordförråd. Den lexikografiska beskrivningen av uppslagsenheternas lexikaliska egenskaper, tidigare enbart aktuell för ordbokens källspråk, är relevant även för sekundärspråkets enheter (figur 2). Dessas morfologiska, kombinatoriska och pragmatiska egenskaper kan nu redovisas för de användare som väljer sekundärspråket som ingång i ordboken.

Även källspråkets funktioner blir mindre entydiga i den elektroniska lexikografen. Medan det fortfarande bildar utgångspunkt för den kontrastiva beskrivningen av de två aktuella språken, och på så sätt är primärt i förhållande till målspråket/sekundärspråket, utgör det inte längre den enda utgångspunkten för användarens sökningar. Tvärtom kan det aktualiseras som resultatet av en sökning som utgår från sekun-

därspråket. I den elektroniska tvåspråkiga lexikografin är därför beteckningen *primärspråk* lämpligare än *källspråk* för det språk som bildar utgångspunkt för beskrivningen av relationerna mellan de båda språken.

Funktion	Primärspråk		Sekundärspråk
produktion:	L1	< >	L2
avkodning:	L2	< >	L1

Figur 2: I en elektronisk ordbok kan båda språken göras sökbara och därmed båda fungera som ingångar i ordbokstexten.

Den tvåspråkiga lexikografin står här inför en både teoretisk och metodisk utmaning. Det ställs nu helt andra krav på täckningsgraden och relevansen av sekundärspråkets ordförråd än på det ordförråd som tidigare enbart var indirekt åtkomligt via ett källspråk. Nu framträder även sekundärspråkets samlade ordförråd, och förutom de redan bekanta lemmalakunerna blir nu också avsaknaden av centrala ord i sekundärspråket uppenbara och man kan även tala om ekvivalentlakuner (Rauset et al. 2012:522).

4. Språkproven i tvåspråkiga ordböcker

I lexikografiska kretsar råder consensus beträffande relationen mellan källspråk och målspråk i den tvåspråkiga lexikografin: «källspråket måste beskrivas utifrån målspråkets perspektiv» (Svensén 2004:196). När det gäller urvalet av bruksexempel

konstaterar Atkins & Rundell att «the great bulk of examples in a bilingual entry are chosen entirely on the basis of their translation» (Atkins & Rundell 2008:507). Bruksexemplens funktion menar de är «complementing (or replacing) the direct translation. This is the principal raison d'être of the example in the bilingual dictionary ...» (Atkins & Rundell 2008:509).

Bruksexempel som tillkommit utan att det kontrastiva perspektiv som här förespråkas anlagts, är inte alltid effektiva när det gäller att illustrera de egenskaper som är relevanta just i relationen mellan de inblandade språken. Dessutom kan särskårlåklåga formuleringar och förekomsten av kulturella fõreteelser ibland stålla till onõdåga problem fõr målspråksredaktionen (se Rauset et al. 2012:520 f.).

I den elektroniska ordboken kan ordfõrrådet i alla slags språkspråksprov, dvs. fõrutom bruksexempel åven idiom och kollokationer, gõras tillgånåligt genom fritextsõkningar i hela ordbokstexten. De ekvivalentlågner som framtråder vid en sõkning bland ekvivalenterna kan sålunda fyllas genom att den sõkta enheten fõrekommer i õversåttningen av ett bruksexempel, ett idiom eller en kollokation. Dårågenom har språkspråksproven fått en helt ny funktion fõr den anvånåare som tar sekundårspråket som utgånåspunkt fõr sina sõkningar.

5. Kållspråks och målspråks i *Islex*

I det fõljande redovås resultatet av en liten undersõkning av tåckningsgraden av en avgrånsad lexikalisk subgrupp inom det

svenska ordförråd som finns som sökbara enheter i den isländsk–svenska nätordboken i *Islex*. De teoretiska och metodiska konsekvenser som den nya åtkomligheten har för lexikografin diskuteras också kort. Här ges först en skissartad beskrivning av *Islex*.

5.1. *Islex*

Islex är en flerspråkig, elektronisk ordbok mellan å ena sidan isländska och danska, norska och svenska å den andra (*Islex.is*, *Islex.dk*, *Islex.no*, *Islex.se*). Arbetet har utgått från isländskan, den har tjänat som ett traditionellt källspråk, och de andra språken fungerar som målspråk i förhållande till den. Nu pågår arbetet med att införliva även färöiska och finska i *Islex*.

Islex är i första hand avsedd att vara en produktionsordbok för islänningar (L1>L2), men den skall även kunna fungera som avkodningsordbok för dansk-, norsk- och svensktalande användare (L2>L1). På så sätt är den en traditionell, tvåspråkig lexikografisk produkt mellan två «små» språk, där så många funktioner som möjligt bör fyllas av en och samma produkt.

Ordböckerna är gratis tillgängliga på Internet. De innehåller närmare 50 000 isländska uppslagsord, omkring 30 000 bruks-exempel samt en mängd idiom och kollokationer. Allt sådant material översätts till målspråken. *Islex* har beskrivits ingående bl.a. av Úlfarsdóttir (2013), Jónsdóttir & Úlfarsdóttir (2012) och Sigurðardóttir et al. (2008) samt recenserats av Sanders (2013).

5.2. Språkens inbördes relationer i *Islex*

Även om *Islex* i praktiken fungerar som en tvåspråkig ordbok är det isländska språkmaterialet i första hand avsett att utgöra en avgränsad och väl beskriven delmängd av isländskans centrala ordförråd. Denna delmängd skall kunna användas som källspråk i tvåspråkiga ordböcker med i princip vilket som helst språk som målspråk. Den analys och den beskrivning av isländskan som bildar utgångspunkt för målspråken är därför strikt sarspråklig. I det nära samarbete som rådde mellan de olika *Islex*-redaktionerna fanns det ett visst utrymme för modifieringar av det isländska materialet efter önskemål från de skandinaviska redaktionerna. I stort sett var dock det sarspråkliga perspektivet förhärskande.

Avsaknaden av en kontrastiv analys av isländskan i relation till respektive målspråk kunde medföra problem för målspråkens redaktioner, framför allt när det gällde språkproven. Bruksexempel som är avsedda att illustrera uppslagsordets egenskaper utan att relateras till det aktuella målspråket är inte alltid optimala (se Rauset et al. 2012:516 ff.). Det skall emellertid framhävas att när det gäller *Islex*-arbetet kompliceras naturligtvis relationen mellan källspråk och målspråk av att målspråken redan från början var avsedda att bli flera.

Genom de generösa sökmöjligheter som användargränssnittet i *Islex* erbjuder, framstår de skandinaviska språken för användaren snarare som ett sekundärspråk än som målspråk. Såväl lemmana som ekvivalenterna är sökbara, liksom ordförrådet i alla typer av språkprov och i deras översättningar.

6. Det svenska ordförrådet i *Islex*

Den delmängd av källspråkets ordförråd som presenteras i den tvåspråkiga ordboken är genomtänkt och väl motiverat. De lemmalakuner som trots allt brukar kunna konstateras är för det mesta slumpmässiga och de gäller enstaka ord. Risken är liten att en hel lexikalisk subgrupp av misstag skall saknas. När det gäller målspråkets representation i ordboken är ordförrådet sekundärt och reaktivt i förhållande till källspråket. I den traditionella tryckta ordboken är målspråkets representation en irrelevant entitet.

I den elektroniska ordboken framträder däremot sekundärspråkets sökbara ordförråd som en egen urskiljbar del i ordboken. Sekundärspråkets representation framstår då som en kvalitetsaspekt. I *Islex* består det svenska ordförråd som genereras som ekvivalenter av färre unika enheter än de isländska uppslagsorden: 41 000 unika svenska ekvivalenter mot de ca 50 000 isländska uppslagsorden (Úlfarsdóttir 2013:68). Trots att många av uppslagsorden förses med flera ekvivalenter uppträder var och en av dem ofta som ekvivalent till flera uppslagsord. De 41 000 ekvivalenterna utgör heller inte en väl avvägd, noggrant sammansatt delmängd av det svenska ordförrådet; de är en uppsättning med ord som etablerats i sin egenhet av ekvivalenter till det isländska lemmabeståndet. Det är därför väntat att även centrala och frekventa ord som förekommer i målspråket saknas i ordboken – ord som inte upprättats som ekvivalenter, även om vissa av dem kunde ha gjort det.

Genom att enheterna i sekundärspråket är sökbara framstår de tidigare osynliga ekvivalentlakunerna nu som en brist i ordboken (Rauset et al. 2012:522). Och till skillnad från de slump-

mässiga lemmalakunerna kan lakunerna i sekundärspråket bilda strukturella luckor där vissa lexikala subgrupper till stor del saknas.

6.1. Det internationella svenska ordförrådet

Inlån av ord och ordbildningsmaterial är, allmänt sett, betydligt vanligare i svenskan än i isländskan. Sålunda förekommer exempelvis romanska eller grekiska termer mycket sparsamt i isländska (Jónsson 1997:167). Den delmängd av det svenska ordförrådet i *Islex* som här har undersökts utgörs av verb bildade med det romanska eller latinska avledningssuffixet *-era* med varianterna *-iera*, *-fiera*, *-ficera* m.m. Suffixet förekommer visserligen i isländskan men i avsevärt mindre omfattning än i svenskan. I *Islex* finns 30 isländska *era*-verb bland uppslagsorden.

De begrepp som i svenskan har lexikaliserats som ett *era*-verb betecknar ofta abstrakta processer. Dessa processer kan uttryckas som verbfraser i isländskan. Eftersom dessa verbfraser inte nödvändigtvis registreras som uppslagsenheter i isländskan, genereras inte svenskans *era*-verb i en utsträckning som motsvarar deras ställning i det svenska ordförrådet. Resultatet är en lång rad med ekvivalentluckor i den svenska som nu är åtkomlig i *Islex*.

6.2. Svenska *era*-ord som lemma respektive sekundärspråksenhet

I *Svensk baklängesordbok* (2007) förekommer 2 038 verb som slutar på *-era*. Långt ifrån alla dessa är lexikaliserade till den grad att de beskrivs i enspråkiga svenska ordböcker. Bland annat förekommer 11 sammansättningar med *taxera* som efterled och förutom simplex verbet *placera* ytterligare sju som har verbet som efterled.

För att få en utgångspunkt för en jämförelse av täckningsgraden av de internationella svenska *era*-verben i *Islex* har de 2 038 verben i *Svensk baklängesordbok* (SB) sökts i den tryckta *Svensk-isländsk ordbok* (1983).¹ Det svenska källspråket i *Svensk-isländsk ordbok* (SIO) antas vara en noggrant utvald och väl avvägd delmängd av det svenska ordförrådet, anpassad till ordbokens avsedda målgrupp: islänningar som använder den som avkodningsordbok och svenskar som använder den vid produktion av text på isländska.

Av de 2 038 verben i SB återfinns 1 071 i SIO. Eftersom makrostrukturen i SIO är nischalfabetisk, är det långt ifrån alla dessa verb som utgör ingång i en artikel. Sålunda påträffas *omdatera* i en nischartikel som inleds av *ombunden*. Där föregås det av de kondenserade *-byggnad*, *-byte*, *-bytlig*, *-bytlighet*, *-bytt*, *-checka*, *-dana* och *-daning* och följs av ytterligare sju nischlemman.

Enligt baksidestexten innehåller SIO omkring 60 000 uppslagsord, 20 % fler än de nästan 50 000 uppslagsorden i *Islex*. Det är därför rimligt att anta att den även innehåller fler *era*-verb än

1. Båda dessa ordböcker har excerperats manuellt. Enstaka förbiseenden eller dubbleringar kan därför föreligga.

Islex. Så är också fallet. Av de 1 071 *era*-verben i SIO förekommer 360 som ekvivalenter i *Islex*. För den som använder *Islex* som stöd vid produktion av text på svenska är de luckor i det svenska ordförrådet som de drygt 700 utelämnade verben utgör ett överkomligt problem om ordboken anvisar andra sätt att formulera det avsedda innehållet. Svårare är det för den som använder svenskan som ingång i ordboken, vare sig det är vid avkodning av svensk text eller vid produktion av text på isländska.

6.3. Språkproven som resurs

Genom att även sekundärspråkets enheter är sökbara i *Islex* avslöjas alltså luckor i den uppsättning ekvivalenter som bildar stommen i sekundärspråkets ordförråd. Möjligheten att söka i all artikeltext, dvs. i bruksexemplen och bland idiom och kollokationer, gör att vissa av de synbara luckorna bland ekvivalenterna täpps till i och med att en lexikalisk enhet som inte genereras som ekvivalent kan förekomma i översättningen av ett språkprov av något slag.

En sökning i all artikeltext i *Islex* på de drygt 700 svenska *era*-verb som finns i SIO men som inte utgör ekvivalenter i *Islex* resulterade i ytterligare 132 verb. Av de 1 071 *era*-verben i SIO finns sålunda 492 i *Islex*, vilket också det är betydligt färre än förväntat med tanke på den relativt lilla skillnaden i ordböckernas totala ordförråd. Att det ordförråd som tillhandahålls i SIO kanske inte är helt representativt för 2000-talets svenska ordförråd framgår av att sökningen på all artikeltext i *Islex* också genererade 31 *era*-verb som inte finns i SIO. Vid sökningen i all artikeltext har även participformer räknats som

träffar medan participformer i SIO inte har räknats som verb.

6.4. Förekomst i språkproven

En tredjedel av de svenska *era*-verben i *Islex* förekommer alltså i översättningar av bruksexempel eller som motsvarigheter till idiom och kollokationer. Dessa verb genereras av någon typ av flerordsenhet i källspråket. Ett exempel är verbet *installera*. I *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (SO) redovisas tre betydelser av verbet: 'högtidligt sätta in i ämbete', 'utföra teknisk installation av' och 'låta flytta in och ge tillfälle att inrätta sig' (SO 2009 s.v. *installera*). I *Islex* förekommer verbet i två artiklar. I den stora verbartikeln *koma ges installera sig* som motsvarighet till reflexivfrasen *koma sér fyrir* (figur 3).

koma sér fyrir

■ göra sig hemmastadd

■ installera sig

hún er að koma sér fyrir í nýju íbúðinni

■ hon håller på att installera sig i den nya lägenheten

Figur 3: Förekomsten av *installera* i *Islex*.

Installera förekommer också i ett bruksexempel som illustrerar användningen av adjektivet *einsætt* (ex. 1).

(1) <honum> þykir einsætt að <leggja hita í gólfín>

<han> tycker det är självklart att <installera golvvärme>

Av de tre betydelserna i SO är det sålunda två som framgår av översättningar av språkproven i *Islex*.

Ett annat exempel är verbet *absorbera*. Det råkar förekomma i översättningen av bruksexempel dels i artikeln *nærfatnaður* (ex. 2, konkret betydelse), dels i artikeln *altaka* (ex. 3, överförd betydelse).

- (2) nærfatnaðurinn þarf að draga í sig svita og þorna fljótt
underkläderna skall kunna absorbera svett och torka snabbt
- (3) áhugamálið altók huga hans
han var helt absorberad av sin hobby

Ett tredje exempel är verbet *inkludera* som förekommer som ekvivalent i sin participform, *inkluderad*, till uppslagsordet *innifalinn*. Dessutom förekommer verbet i verbartikeln *telja* som motsvarighet till verbfrasen *telja með* (ex. 4).

- (4) telja <tímaritin> með
inkludera <tidskrifternar>

Många av de verb som endast förekommer i översättningarna betecknar begrepp som antingen inte är särskilt etablerade eller väl avgränsade i isländskan. En del av dessa har lexikaliserats som verbfraser, *koma sér fyrir*, *telja með*. I SIO ges exempelvis tre isländska motsvarigheter till *absorbera*: «drekka (sjúga) e-ð í sig, [...] draga e-ð í sig, [...] taka e-ð í sig». Andra begrepp har inte alls etablerats som ett lexikaliserat uttryck i isländskan – eller i varje fall inte tillräckligt för att ta plats bland de 50 000 uppslagsenheterna i *Islex*.

7. Ekvivalentlakuner

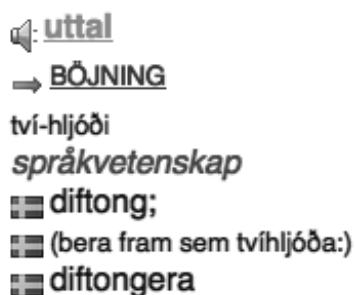
En del av de drygt 700 svenska *era*-verb som finns i SIO men inte i *Islex* är relativt marginella och därför inte motiverade i en ordbok som i första hand redovisar det samtida allmänspråket. Några av orden saknas exempelvis i SO (*advocera, omarrondera*), andra är märkta med «mindre brukl.» (*absolvera, kuvertera*) och ytterligare andra har en tydlig termkaraktär (*lemmatisera, nitrera*). Men en rad av de svenska *era*-verb som inte förekommer eller som i dagsläget inte är åtkomliga i *Islex* utgör i svenskan etablerade uttrycket för väl avgränsade och etablerade begrepp (se Hannesdóttir 2012:48 f.). Bland dessa verb finns *abstrahera, associera, cirkulera, exemplifiera, figurera, individualisera, internationalisera, optimera, precisera, realisera, socialisera* och ytterligare en lång rad.

När ekvivalentlakunerna väl har konstaterats i den publicerade ordboken är det avhängigt av databasens flexibilitet om och i så fall hur sekundärspråkets ordförråd kan kompletteras. Just i fallet *Islex* erbjuder det elektroniska formatet och databasens struktur en rad möjligheter att konstruera enheter som fyller ekvivalentlakuner, främst med hjälp av bruksexempel och kommentarer. Verbet *diftongera* får illustrera en av möjligheterna (figur 4).

Verbet *diftongera* har ingen lexikaliserad motsvarighet i isländskan och det förekommer sålunda inte som ekvivalent i *Islex*. Det förekommer inte heller i någon översättning. För att ändå inlemma det svenska verbet har artikeln *tvíhljóði* kompletterats med en kommentar: «bera fram sem tvíhljóða:» 'uttala som diftong' «diftongera». Verbet är sökbart och den svensk som söker den isländska beteckningen på den aktuella pro-

cessen blir hjälpt, liksom islänningen som använder *Islex* för avkodning.

tvíhljóði mask.

Figur 4: Verbet *diftongera* i *Islex*.

8. Avslutning

Så länge tvåspråkiga ordböcker framställs med utgångspunkt i det ena av språken kommer ekvivalentlökuner troligen att vara avsevärt mycket vanligare än lemmalökunerna och dessutom endast i liten utsträckning resultatet av lexikografens aktiva ställningstagande. För att den elektroniska, tvåspråkiga ordboken ska bli så multifunktionell och biskopal som möjligt, bör även täckningen av sekundärspråkets ordförråd beaktas. Därigenom får publiceringen av tvåspråkiga ordböcker i elektronisk

form sådana teoretiska och metodiska konsekvenser för den tvåspråkiga lexikografin att det föranleder den revidering av ordbokstypologin som här har förts fram. Den tvåspråkiga ordboken är nu betydligt mera komplex än den var för några decennier – och århundraden – sedan. Dr Johnson's ordbok var enspråkig och tryckt. Därför lyste lemmat *sausage* med sin frånvaro – om man får tro TV-sketchen i *The Black Adder*. Hade det rört sig om en missad ekvivalent i en tvåspråkig ordbok, hade nog inte ens dr Johnson upptäckt sin fadäs.

Litteratur

Ordböcker

Islex = *Islex-orðabókin*. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum: www.islex.is, www.islex.dk, www.islex.no och www.islex.se.

Islex.se = <http://www.islex.se> (sökningarna kontrollerade i oktober 2013).

NLO (1997) = Henning Bergenholtz, Ilse Cantell, Ruth Vatvedt Fjeld, Dag Gundersen, Jón Hilmar Jónsson & Bo Svensén: *Nordisk leksikografisk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

SB (2007) = Allén, Sture & Christian Sjögren: *Norstedts svenska baklängesordbok*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

SIO ([1983] 2005) = *Norstedts svensk-isländska ordbok* (4. uppl.). Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

HANNESDÓTTIR

SO (2009) = *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien*.
Stockholm: Norstedts (i distribution).

Övrig litteratur

- Atkins, B.T. Sue & Michael Rundell (2008): *The Oxford guide to practical lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- Eaker, Birgit, Lennart Larsson & Anki Mattisson (red.) (2012): *Nordiska studier i lexikografi 11*. Lund: Svenska Akademiens ordboksredaktion.
- Hannesdóttir, Anna Helga (2012): Ekvivalensrelationer i tvåspråkig lexikografi. I: *LexicoNordica 19*, 39–58.
- Jónsdóttir, Halldóra & Þórdís Úlfarsdóttir (2012): ISLEX – en flersproget nordisk ordbog. I: Birgit Eaker, Lennart Larsson & Anki Mattisson (red.): *Nordiska studier i lexikografi 11*. Lund: Svenska Akademiens ordboksredaktion, 353–366.
- Jónsson, Baldur (1997): Isländska språket. I: Allan Karker, Birgitta Lindgren & Ståle Løland (red.): *Nordens språk*. Oslo: Novus forlag, 161–176.
- Kromann, Hans-Peder, Theis Riiber & Poul Rosbach (1984): Überlegungen zu Grundfragen der zweisprachigen Lexikographie. I: H.E. Wiegand (red.): *Studien zur neuhochdeutschen Lexikographie V*. Hildesheim/New York: Georg Olms, 159–238.
- Rauset, Margunn, Anna Helga Hannesdóttir & Aldís Sigurðardóttir (2012): Ein-, to- eller fleirspråkleg ordbok? I: Birgit Eaker, Lennart Larsson & Anki Mattisson (red.): *Nordiska studier i lexikografi 11*. Lund: Svenska Akademiens ordboksredaktion, 512–523.
- Sanders, Christopher (2013): *Islex* foråret 2013. (Recension av *Islex*.) I: *LexicoNordica 20*, 259–277.

- Sigurðardóttir, Aldís, Anna Helga Hannesdóttir, Halldóra Jónsdóttir, Håkan Jansson, Lars Trap-Jensen & Þórdís Úlfarsdóttir (2008): ISLEX. An Icelandic-Scandinavian Multilingual Online Dictionary. I: Elisenda Bernal & Janet DeCesaris (red.): *Proceedings of the XIII Euralex International Congress. Barcelona 2008*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra, 779–789.
- Svensén, Bo (2004): *Handbok i lexikografi. Ordböcker och ordboksarbete i teori och praktik*. Stockholm: Norstedts Akademiska förlag.
- Úlfarsdóttir, Þórdís (2013): ISLEX – norræn margmála orðabók. I: *Orð og tunga 15*. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, 41–71.

Anna Helga Hannesdóttir
docent, fil. dr
Göteborgs universitet
Box 200
SE-405 30 Göteborg
anna.hannesdottir@svenska.gu.se